

ÎNCHEIERE

13 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul

Judecători

Ala Cobăneanu

Galina Stratulat

Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Nina Sîli, reprezentată de avocatul Tudor Zumbreanu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nina Sîli împotriva Consiliului raional Ialoveni și Consiliului local Costești, intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor cu privire la restituirea averilor confiscate în rezultatul represiunilor politice,

împotriva deciziei din 01 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Nina Sîli și s-a menținut hotărârea din 31 ianuarie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni,

c o n s t a t ă :

La 03 aprilie 2017, Nina Sîli a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului raional Ialoveni și Consiliului local Costești cu privire la restituirea averilor confiscate în rezultatul represiunilor politice.

În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că, prin hotărârea din 18 decembrie 2014 a Judecătoriei Ialoveni, a fost constatat faptul represiunii politice cetățeanului Sula Alexandru născut în anul 1897, care este bunelul reclamantei.

Sîli Nina a invocat că, la 09 iunie 2015, în baza art. 12 din Legea privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nr. 1225 din 08 decembrie 1992 cu modificările ulterioare, a Regulamentului privind restituirea bunurilor persoanelor supuse represiunilor politice, aprobat prin hotărârea de Guvern nr. 627 din 05 iunie 2007 s-a adresat Consiliului raional Ialoveni cu cerere, prin care a solicitat restituirea averii confiscate în rezultatul represiunii politice și anume a 14,5 ha teren arabil, 4,5 ha vii, 1 ha pădure și a terenului în centrul satului Costești cu suprafața de 1,75 ha pe care erau amplasate casa de locuit cu subsol, cramă, beci, fânețe naturale, grădini pomicole și pășuni.

Reclamanta a menționat că în perioada anilor 1970, casa bunelului a fost demolată, iar subsolul a fost acoperit cu pământ, astfel, bunul imobil păstrându-se parțial, fapt, ce îi permite să solicite recuperarea lui în natură. La moment, terenul cu suprafața de 1,75 ha aparține administrației publice locale.

Nina Sîli a relatat că prin scrisoarea nr. s-02/01 din 04 februarie 2016, la expirarea a circa 9 luni de la depunerea cererii, președintele raionului Ialoveni i-a

comunicat faptul că cererea nu poate fi satisfăcută din motiv că, la materialele prezentate nu a fost anexat certificatul de reabilitare pe numele lui Sula Alexandru. Ulterior, la 04 martie 2016, a prezentat Consiliului raional Ialoveni, scrisoarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova din 25 februarie 2016, potrivit căreia hotărârea instanței de judecată privind constatarea faptului represiunilor politice este un document ce confirmă reabilitarea deplină a lui Sula Alexandru și urmează a fi executată de toate instituțiile publice ale Republicii Moldova.

Mai mult, reclamanta a menționat că prin scrisoarea nr. 35/01 din 30 mai 2016 a președintelui raionului Ialoveni, a fost repetat informată că din motivul că la actele prezentate nu a fost anexat certificatul de reabilitare pe numele lui Sula Alexandru, Consiliul raional Ialoveni nu îi poate satisface cererea.

Nina Sîli a solicitat obligarea Consiliului raional Ialoveni de a-i restitui valoarea terenului arabil cu suprafața de 14,5 ha, a terenului plantat cu viță de vie cu suprafața de 4,5 ha, a terenului cu pădure cu suprafața de 1ha, precum și restituirea în natură a terenului amplasat în centrul satului Costești, raionul Ialoveni cu suprafața de 1,75 ha cu nr. cadastral 5515203122, care au aparținut represatului Sula Alexandru, iar la moment aparțin administrației publice locale.

Prin încheierea protocolară din 05 decembrie 2018 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, instanța din oficiu a atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Ministerul Finanțelor (vol. II, f.d. 121).

Prin hotărârea din 31 ianuarie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Nina Sîli (vol. II, f.d. 126, 131-137).

La 11 februarie 2019, Nina Sîli a declarat apel împotriva hotărârii din 31 ianuarie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a cererii de chemare în judecată.

Prin decizia din 01 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Nina Sîli și s-a menținut hotărârea din 31 ianuarie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni (vol. II, f.d. 170-179).

În motivarea soluției, instanța de apel a constatat că prima instanța corect a determinat raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii au fost stabilite și elucidate pe deplin, a dat o apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele a probelor prezentate, hotărârea fiind legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Instanța de apel a reținut temeinicia poziției primei instanțe cu privire la respingerea acțiunii înaintată de reclamanta Nina Sîli, or, aceasta desi pretinde la restituirea averii confiscate în rezultatul represiunilor politice, nu a anexat la cerere certificatul de moștenitor, care să ateste faptul, că ea este succesoarea directă a lui Sula Alexandru și a fost lipsită de dreptul de a moșteni bunurile din masa succesorală, rămasă în urma defunctului Sula Alexandru, întrucât acestea au fost confiscate în rezultatul represiunilor politice, or legislația în vigoare prevede expres că acest act în mod obligatoriu urma a fi prezentat, precum și alte acte menționate în normele legale, expuse supra.

Totodată, Colegiul civil a relatat că certificatul de arhivă nr. 2112 din 12 mai 2015, doar atestă faptul că în fondul arhivistic al Direcției Statistică din Basarabia, în

lista gospodăriilor agricole din comuna Costești, județul Lăpușna, la nr. 102 este înregistrat Sula Alexandru ca proprietar al 14 ½ ha teren arabil, 0,75 ha - fânețe naturală, ½ ha - pășuni, 4 ½ ha-vii, ½ ha livezi de pomi, 1 ha – păduri, unelte și mașini agricole, 1- plug de fier, suprafețe însămânțate în an. 1941, 1 ha - grâu, 1 ha - orz, dar faptul că aceste bunuri au fost confiscate, naționalizate sau scoase în alt mod din posesie nu a fost constatat cât și probat.

Mai mult, instanța de apel a menționat că prin decizia din 30 aprilie 2014 a Curții Supreme de Justiție, anexată la materialele cauzei (vol. II, f.d.118-119), se atestă incontestabil și faptul că anterior reclamanta Nina Sîli a înaintat o altă acțiune, prin care a solicitat despăgubiri în urma represiunilor politice, pretinse a fi aplicate în privința tatălui său Sava Sula, invocând că acesta a fost supus represiunilor politice în perioada anilor 1975 - 1980 de către autoritățile statului din comuna Costești, r-nul Ialoveni, prin exproprierea casei și a pământului aferent. Potrivit deciziei respective, s-a constatat că lui Sula Sava i-a fost atribuit un teren pentru construcția casei de locuit la marginea satului cu suprafața de 0,07 ha, pe care acesta a construit o casă și în care a locuit până la momentul decesului. Astfel, prin hotărâre irevocabilă este constatat, că în rezultatul constatării faptului aplicării represiunilor politice față de Alexandru Sula, născut în anul 1897 în satul Gîrlea (Costești) raionul Ialoveni, condamnat la 23 ianuarie 1941 de către Judecătoria Cotovsc, în temeiul art. 58 Cod Penal al URSS la 10 ani privațiune de libertate, pentru neachitarea impozitelor sau neîndeplinirea planului de predare a pâinii la stat, a fost despăgubit tatăl reclamantei, Sula Sava.

La 17 ianuarie 2020, Nina Sîli, reprezentată de avocatul Tudor Zumbreanu a declarat recurs împotriva deciziei din 01 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii din 31 ianuarie 2019 a Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii depuse de Nina Sîli.

În motivarea recursului, recurenta a invocat că atât instanța de fond, cât și instanța de apel au interpretat eronat prevederile Legii nr. 1225 din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice și Regulamentului privind restituirea bunurilor prin achitarea de compensații persoanelor supuse represiunilor politice, aprobat prin hotărârea de Guvern nr. 624 din 05 iunie 2007.

Totodată, Nina Sîli a menționat că este greșită concluzia instanței de apel că prima instanță a determinat corect raportul juridic dedus judecății, a stabilit și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei.

La 05 februarie 2020, în adresa intimaților Consiliului raional Ialoveni și Consiliului local Costești și intervenientului accesoriu Ministerul Finanțelor a fost expediată copia cererii de recurs depusă de Nina Sîli, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (vol. II, f.d. 188).

La 06 martie 2020, Consiliul raional Ialoveni a depus referință la cererea de recurs, solicitând respingerea cererii de recurs și menținerea deciziei instanței de apel (vol. II, f.d. 193-196).

Până la data stabilită pentru examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului, în adresa Curții Supreme de Justiție nu a parvenit referința prin care Consiliul local Costești și intervenientul accesoriu să-și expună poziția față de temeiurile recursului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară

în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată participanților la proces, la 11 noiembrie 2019, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire (vol. II, f.d. 180), însă date privind recepționarea deciziei instanței de apel la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termenul prevăzut de lege.

Examinând temeiurile recursului declarat de Nina Sîli, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Nina Sîli, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului

instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) Cod de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și buneii administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiecțiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurentei de acces la instanță.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, *Latourniere vs Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45; *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag. 46; *Guelfucci vs Franța*, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecății, inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de către Nina Sîli, reprezentată de avocatul Tudor Zumbreanu urmează a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Nina Sîli, reprezentată de avocatul Tudor Zumbreanu.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Galina Stratulat

Nicolae Craiu